

Innsynsrettigheter og plikt til å gi informasjon til registrerte

Dag Wiese Schartum, AFIN

Offentlighetsprinsippet som bakgrunn

- Personopplysningsloven gjelder generelt, uavhengig av sektor, og gir generelle rettigheter og plikter vedrørende informasjonstilgang
- Innen offentlig sektor gjelder offentlighetsprinsippet, herunder prinsippet om meroffentlighet
- Når spørsmål om informasjonstilgang etter personopplysningsloven skal vurderes innen offentlig sektor, er offentlighetsprinsippet en relevant og viktig faktor

Hvordan kan offentlighetsprinsippet virkeliggjøres?

Rett til **innsyn** (etter krav/begjæring)

Adgang/plikt til å **publisere**, for eksempel på nettet

Plikt til å **varsle** den enkelte

Plikt til å **veilede** den enkelte

Plikt til å ha **informasjonsmateriale tilgjengelig**

Plikt til å **informere** almenheten

mv.

Hvem kan ha rett til innsyn og/eller krav på informasjon i henhold til personopplysningsloven?

Innsynsrett

- Enhver (uten unntak!) (§ 18 første ledd)
- Registrert person (den en personopplysning kan knyttes til) (§ 18 annet og tredje ledd)
- Registrert person som visse avgjørelser retter seg mot og visse henvendelser gjøres til (§§ 21, 22 og 26 fjerde ledd)

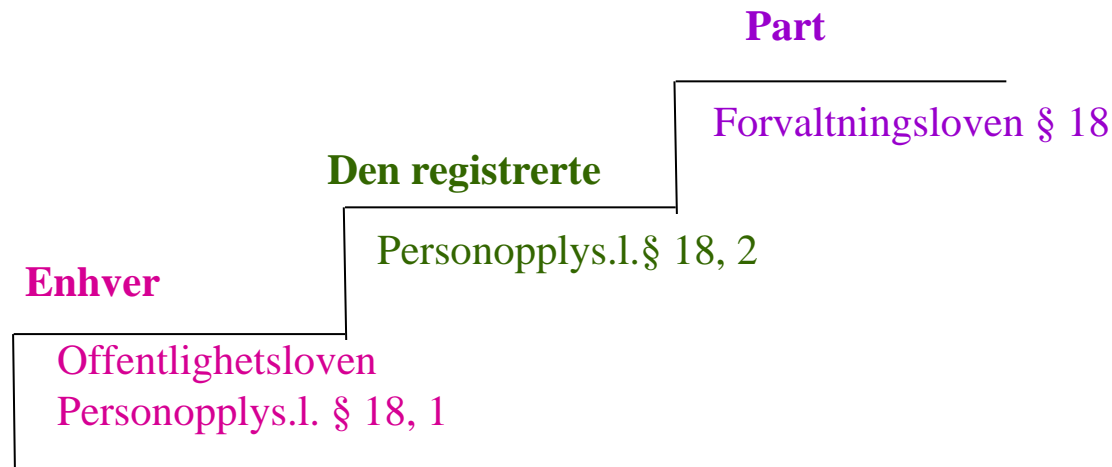
I tillegg kan registrerte personer ofte ha innsynsrettigheter etter andre lover som “enhver” (offentlighetsloven) og “part” (forvaltningsloven)

Krav på informasjon

- Når det samles inn informasjon direkte fra den opplysningene gjelder (den registrerte) (§ 19)
- Når det samles inn personopplysninger fra andre enn den opplysningene gjelder (den registrerte) (§ 20)
- Ved visse former for fjernsynsovervåking (§ 40)

I tillegg kan registrerte personer ofte ha innsynsrettigheter etter andre lover, jf f.eks. fvl §§ 16 og 17

“Innsynstrappen”

- Flere innsynsrettigheter kan gjelde samtidig
- I offentlig forvaltning gjelder prinsippet om meroffentlighet i forhold til alle innsynsrettigheter

Veiledning om innsynsrettigheter

- Dersom annen lovbestemt innsynsrett gir tilgang til flere opplysninger enn etter personopplysningsloven, har enhver behandlingsansvarlig plikt til å veilede om retten til å be om slikt innsyn (§ 6 annet ledd)
- Veiledning skal skje av eget tiltak
- I offentlig forvaltning gjelder den alminnelige veiledningsplikten i tillegg, se fvl § 11

Innsynsrettigheter for enhver etter pol

- Enhvers rett til innsyn (§ 18 første ledd)
 - Rett til å spørre om det behandles personopplysninger,
og
 - hvilke behandlinger som skjer
og
 - bestemte generelle opplysninger som beskriver hver behandling av personopplysninger.
- Retten er begrenset av unntaksbestemmelser i § 23, men disse er lite viktig for denne type innsyn

Innsynsrettigheter for den registrerte etter pol

- Registrertes rett til innsyn (§ 18 andre og tredje ledd)
 - Rett til alle opplysninger om den registrerte selv
 - Rett til utdypende opplysninger om det enhver har rett til å se
 - Rett til informasjon om sikkerhetstiltak uten å svekke sikkerheten
 - Unntak gjelder for personopplysninger som *utelukkende* blir behandlet for historiske, statistiske og vitenskapelige formål (jf. siste ledd)

Innsynsrett for den registrerte ved visse avgjørelser/hendelser

- Rett til informasjon ved bruk av personprofiler (§ 21)
 - Ved henvendelser eller avgjørelser som er basert på “personprofiler”
 - “Personprofil” = et informasjonsmønster som det er knyttet visse antagelser til om de personer som passer inn i mønsteret
- Rett til informasjon ved fullt automatiserte avgjørelser (§ 22)
 - Beslutningsgrunnlaget må være maskinelt innhentet og behandlet frem til en avgjørelse (primært “enkeltvedtak” og lignende i privat sektor)
 - Må forklare relevante deler av det rettslige innholdet i programkoden
 - Unntakene i § 23 gjelder også rettigheten til informasjon
- Rett til å få opplyst kilden til direkte reklame (§ 26 fjerde ledd)

Plikt til å gi informasjon når opplysningene samles inn direkte fra den registrerte

(jf informasjon ved samtykke)

- **Behandlingsansvarlige skal gi følgende informasjonen til den registrerte (jf § 19):**
 - a) navn og adresse på den behandlingsansvarlige og dennes eventuelle representant,
 - b) formålet med behandlingen,
 - c) opplysningene vil bli utlevert, og eventuelt hvem som er mottaker,
 - d) det er frivillig å gi fra seg opplysningene, og
 - e) annet som gjør den registrerte i stand til å bruke sine rettigheter etter loven her på best mulig måte, som f.eks. informasjon om retten til å kreve innsyn, jf. § 18, og retten til å kreve retting, jf. § 27 og § 28
- **Opplysningene skal gis av eget tiltak (uten at den registrerte spør)**
- **Opplysningene skal gis før opplysningene samles inn**

Generelle unntak fra alt vedr. innsyn og informasjon mv (§ 23)

“Retten til innsyn etter § 18 og § 22 og plikten til å gi informasjon etter § 19, § 20 og § 21 omfatter ikke opplysninger som

- a) om de ble kjent, ville kunne skade **rikets sikkerhet**, landets forsvar eller forholdet til fremmede makter eller internasjonale organisasjoner,
- b) det er påkrevd å hemmeligholde av hensyn til forebygging, etterforskning, avsløring og rettslig forfølgning av **straffbare handlinger**,
- c) det må anses **utilrådelig at den registrerte får kjennskap til**, av hensyn til vedkommendes helse eller forholdet til personer som står vedkommende nær,
- d) det i medhold av lov gjelder **taushetsplikt** for,
- e) utelukkende finnes i tekst som er utarbeidet for den **interne saksforberedelse** og som heller ikke er utlevert til andre,
- f) det vil være i strid med **åpenbare og grunnleggende private eller offentlige interesser** å informere om, herunder hensynet til den registrerte selv.

Opplysninger etter første ledd bokstav c kan på anmodning likevel gjøres kjent for en representant for den registrerte når ikke særlige grunner taler mot det.

Den som nekter å gi innsyn i medhold av første ledd må begrunne dette skriftlig med presis henvisning til unntakshjemmelen.”

Betaling og svartider

Svartider

- Krav til svartider ved utøvelse av rett til innsyn, krav om sletting mv etter personopplysningsloven (jf §16), er som for enkeltvedtak etter forvaltningsloven, se fvl § 11a første og tredje ledd (uten ugrunnet opphold og senest innen 30 dager).
- Kravet til svartider i pol § 16 gjelder i forhold til pol §§ 18, 22, 25 - 28
- Dette gir strengere krav til svartider etter pol enn henvendelser om innsyn etter fvl § 11a og offl § 29 første ledd (uten ugrunnet opphold)

Betaling

- Det er aldri lov å ta seg betalt for innsyn, informasjon mv etter pol, se § 17, jf fvl § 20 fjerde ledd og offl § 8 tredje ledd som (begge) bestemmer at “Avskrifter, utskrifter og kopier skal gis vederlagsfritt”
- Forvaltningsloven og offentleglova åpner for vederlag i hht forskrift; personopplysningsloven har ingen slik hjemmel
- Betyr trolig at offentlig forvaltning ikke kan kreve vederlag for innsyn mv i personopplysninger